

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

L.A. GEELHOEDA

przedstawiona w dniu 10 marca 2005 r.¹

I — Wprowadzenie

1. Przedmiotem niniejszej sprawy są dwa pytania prejudycjalne, w których Korkein oikeus (sąd najwyższy) (Finlandia) zwrócił się do Trybunału o wykładnię dyrektywy 98/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do maszyn² oraz art. 28 WE i 30 WE. Sąd dąży w szczególności do ustalenia, czy prawo wspólnotowe stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu krajowego nakładającego na importera maszyny, wyprodukowanej w innym państwie członkowskim obowiązek sprawdzenia jej bezpieczeństwa, pomimo że zaopatrzona była w oznaczenie CE, pod groźbą pociągnięcia tego importera do odpowiedzialności cywilnej i karnej.

II — Stan faktyczny i pytania prejudycjalne

2. W dniu 17 listopada 1998 r. R. Pöyry, pracownik przedsiębiorstwa Peltitarvike Oy, uległ poważnemu wypadkowi w miejscu pracy, obsługując prasę krawędziową.

3. Z postanowienia odsyłającego wynika, że tego dnia mistrz R. Pöyry'ego postanowił z jego pomocą wymienić ostrza wspomnianej prasy krawędziowej. W tym celu mistrz uruchomił urządzenie awaryjnego zatrzymania maszyny w celu przerwania dopływu prądu. W tym czasie R. Pöyry przez nieuwagę dotknął stopą pedału maszyny. Pomimo że dopływ prądu został już przerwany przez urządzenie awaryjnego zatrzymania maszyny, dotknięcie pedału spowodowało gwałtowny ruch prasy, co poważnie okaleczyło dłoń R. Pöyry'ego.

4. Prasa krawędziowa typu Amada Promecam ITS 2, o numerze serii ITS 2 80 25 B 5 0412, produkowana we Francji przez francuską spółkę Amada Europe i importowana do Finlandii przez fińską spółkę Ama Prom, której dyrektorem generalnym jest S. Yonemoto, została sprze-

¹ — Język oryginału: francuski.

² — Dz.U. L 207, str. 1.

dana i przekazana spółce Peltitarvike Oy w kwietniu 1995 r. W chwili importu maszyna wyposażona została w oznaczenie CE i certyfikat wydany przez producenta („certificate of conformity CE relative to working equipments”) wskazujący:

„The undersigned manufacturer Amada Europe [adresse] certifies that the new below designated equipment hydraulic press brake 80.25 type ITS 2 No Series B 50412 complies with the regulations applicable to it:

— European Reference: 89/392/EEC Directive

— European Standards: EN 292-1, EN 292-2, EN 294, EN 394, EN 418, EN 457, EN 60204

The AIF/S, Organisation authorized by the act from the Labour Department on the 11/08/1992, has granted a type-tested certificate of conformity CE for the machine of the ITS 2-type under the number 384-090A-0004-11-94 (No. IAF/S), on the 08/11/94”.

5. Przed Helsingin käräjäoikeus (sądem pierwszej instancji w Helsinkach) (Finlandia)

prokurator w akcie oskarżenia uznał, że maszyna była niebezpieczna i niezgodna z ustawodawstwem, jako że mogła swobodnie działać poprzez naciśnięcie pedału i że urządzenie awaryjnego zatrzymania nie zadziałało prawidłowo. Według niego instrukcja obsługi była zbyt lakoniczna i błędna, aby możliwe było bezpieczne używanie maszyny, panel sterowania różnił się od schematu umieszczonego w instrukcji obsługi, a ta ostatnia nie była w całości sporządzona w języku fińskim.

6. Helsingin käräjäoikeus uznał za ustalone pewne okoliczności dotyczące charakterystyki maszyny, które można podsumować w następujący sposób:

— gdy wyłącznik obsługiwany za pomocą klucza znajdował się w położeniu 2, maszynę można było uruchomić w pełnym zakresie za pomocą pedału;

— naciśnięcie przycisku awaryjnego zatrzymania maszyny powodowało jedynie przerwanie dopływu prądu do urządzeń sterujących, natomiast maszyna pozostawała pod napięciem, a pompa hydrauliczna nadal pracowała;

- przyciski urządzenia awaryjnego zatrzymania maszyny po naciśnięciu ustępowały jedynie na milimetr. Należało przesunąć dźwignię jeszcze o kilka milimetrów do położenia powodującego blokadę. Urządzenie zatrzymania maszyny działało sztywno;
 - instrukcja obsługi maszyny nie została w całości sporządzona w języku fińskim, panel sterowania nie odpowiadał rysunkowi zamieszczonemu w instrukcji, która była też zbyt lakoniczna i błędna, by umożliwić w pełni bezpieczne użytkowanie maszyny;
 - część robocza maszyny była otwarta i uruchamiana za pomocą pedału i mimo pracy z dużą szybkością nie była ona zaopatrzona w żadne urządzenie ochronne zabezpieczające ręce, z wyjątkiem dwuręcznego sterownika, którego jednak ze względu na metody pracy przyjęte w przedsiębiorstwie Pelitarvike Oy z reguły nie używano;
 - urządzenie awaryjnego zatrzymania maszyny używane było przy wymianie ostrzy części roboczej maszyny, co było czynnością rutynową dokonywaną niemal codziennie, podczas gdy urządzenie to nie było do tego przeznaczone. Zapewnienie bezpieczeństwa wymaga-
łoby wyłączenia prądu lub ustawienia niskiej szybkości pracy za pomocą wyłącznika obsługiwanego kluczem z panelu sterowania.
7. Według Helsingin käräjäoikeus importer winien zapewnić, by sprzedawane i używane maszyny były skonstruowane i wyprodukowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, i nie wystarczało, że maszyna posiadała oznaczenie CE oraz że producent wydał pisemne zaświadczenie, że maszyna była zgodna z normami. W rezultacie okoliczności te nie zwalniały importera z obowiązku przestrzegania zasad bezpieczeństwa pracy określonych w art. 40 työturvallisuuslaki (fińskiej ustawy o bezpieczeństwie pracy), który nakłada na importera lub sprzedawcę maszyny obowiązek upewnienia się, pod rygorem pociągnięcia go do odpowiedzialności cywilnej i karnej, że maszyna w trakcie jej normalnego użytkowania nie stwarza niebezpieczeństwa wypadku lub narażenia zdrowia i że została skonstruowana i wyprodukowana zgodnie z zasadami i wymogami określonymi ustawą.
8. W rezultacie Helsingin käräjäoikeus skazał S. Yonemoto z jednej strony na grzywnę o stawce dziennej w wymiarze 30 dni za wykroczenie przeciwko bezpieczeństwu pracy i niedbalstwo, które spowodowało uszkodzenie ciała, i z drugiej strony zasądził od niego odszkodowanie na rzecz R. Pöyry'ego.

9. Helsingin hovioikeus (sąd apelacyjny w Helsinkach) (Finlandia) potwierdził wyrok Helsingin käräjäoikeus i zwiększył karę na grzywnę o stawce dziennej w wymiarze 50 dni, jednocześnie nieznacznie obniżając wysokość odszkodowania.

10. W kasacji od wyroku Helsingin hovioikeus S. Yonemoto zakwestionował przed Korkein oikeus, że importer miał obowiązek osobistego upewnienia się, że maszyna została skonstruowana i wyprodukowana zgodnie z uznanymi normami, skoro zaopatrzona została w oznaczenie CE oraz deklarację zgodności i dołączono do niej instrukcję użytkowania i konserwacji. W tym przypadku oznaczenie CE producenta i deklaracja zgodności oparte były na zaświadczeniu dostarczonym przez uprawnioną instytucję, według którego urządzenie było zgodne z dyrektywami i normami stosowanymi przy tego typu maszynach.

11. Ponadto we wniesionej kasacji S. Yonemoto uważa, że fińskie władze administracyjne i sądowicze nie mogły wymagać, pod groźbą naruszenia art. 28 WE, aby importer poddawał sprawdzaniu w Finlandii maszynę, której model został zatwierdzony w innym państwie członkowskim i która posiada oznaczenie CE. Według niego obowiązki importera ograniczałyby się do upewnienia się, że producent uzyskał w upoważnionym do tego organie certyfikat zgodności maszyny z normami wspólnotowymi, że dostarczył ją zaopatrzoną w oznaczenie CE wraz z instrukcją obsługi oraz instrukcjami konserwacji i że przedłożył deklarację zgodności.

12. W tych okolicznościach Korkein Oikeus postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Biorąc pod uwagę w szczególności dyrektywę 98/37 [...] oraz art. 28 i 30 [...] WE, jakie granice wyznacza prawo wspólnotowe dla zobowiązań, które krajowy porządek prawny nakłada na importera maszyny zaopatrzonej w oznaczenie CE (lub inny podmiot biorący udział w jej dystrybucji) w zakresie bezpieczeństwa tej maszyny:

— przed sprzedażą maszyny i

— po jej sprzedaży?

2) W szczególności chodzi o wyjaśnienie następujących kwestii:

a) w jakim zakresie i pod jakimi warunkami prawo wspólnotowe pozwala nałożyć na importera

maszyny zaopatrzonej w oznaczenie CE (lub inny podmiot biorący udział w jej dystrybucji) zobowiązania do działania lub kontroli w dziedzinie bezpieczeństwa?

stwa i ochrony zdrowia. Dyrektywa 98/37 zastąpiła i ujednoliciła dyrektywę 89/382/EWG³.

b) czy i w jaki sposób rodzaj zaniedbania w zakresie bezpieczeństwa, będący przedmiotem niniejszej sprawy, wpływa na ocenę zobowiązań nałożonych na importera (lub inny podmiot biorący udział w dystrybucji) w świetle prawa wspólnotowego?

c) czy przepisy art. 40 työturvallisuulaki (ustawy o bezpieczeństwie pracy) [...] są sprzeczne, a jeśli tak, to w jakim zakresie, z prawem wspólnotowym, biorąc pod uwagę karno- i cywilnoprawne konsekwencje [...] niedopełnienia tych obowiązków?”.

14. Artykuł 2 dyrektywy 98/37 stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki w celu zapewnienia, aby maszyny lub elementy bezpieczeństwa, objęte zakresem niniejszej dyrektywy, mogły być wprowadzane do obrotu i oddawane do użytku wyłącznie wówczas, gdy nie zagrażają zdrowiu i bezpieczeństwu osób lub, w stosownych przypadkach, zwierząt domowych oraz mieniu, jeżeli są prawidłowo zainstalowane i konserwowane oraz użytkowane zgodnie z zamierzonym przeznaczeniem.

2. Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na prawa państw członkowskich do ustanawiania, przy należyтым przestrzeganiu postanowień traktatu, wymogów, jakie te państwa mogą uznać za niezbędne w celu zapewnienia ochrony osób, w szczególności pracowników, podczas użytkowania maszyny lub urządzeń zabezpieczających, z zastrzeże-

III — Ramy prawne

A — Prawo wspólnotowe

13. Dyrektywa 98/37 określa zasadnicze wymogi dla maszyn w zakresie bezpieczeń-

3 — Dyrektywa Rady 89/392/EWG z dnia 14 czerwca 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do maszyn, zmieniona dyrektywami Rady 91/368/EWG z dnia 20 czerwca 1991 r. (Dz.U. L 198, str. 16), 93/44/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. (Dz.U. L 175, str. 12) oraz 93/68/EWG z dnia 22 lipca 1993 r. (Dz.U. L 220, str. 1).

niem, że nie oznacza to modyfikacji maszyn lub urządzeń zabezpieczających w sposób nieokreślony w dyrektywie.

17. Artykuł 5 wskazanej dyrektywy stanowi:

[...]”.

„1. Państwa członkowskie uważają za zgodne ze wszystkimi wymogami niniejszej dyrektywy, łącznie z procedurami sprawdzania zgodności przewidzianymi w rozdziale II, następujące urządzenia:

15. Na mocy art. 3 dyrektywy maszyny i elementy bezpieczeństwa objęte tą dyrektywą muszą spełniać zasadnicze wymogi w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, wymienione w załączniku I do tej dyrektywy.

— maszyny posiadające oznakowanie CE, do których załączono deklarację zgodności WE określoną w załączniku II pkt A,

16. Artykuł 4 dyrektywy 98/37 dodaje, że:

— elementy bezpieczeństwa, do których załączono deklarację zgodności WE określoną w załączniku II pkt C.

„1. Państwa członkowskie nie mogą zakazać, ograniczać ani utrudniać wprowadzania do obrotu i oddawania do użytku na ich terytoriach maszyn i urządzeń zabezpieczających, które są zgodne z wymogami niniejszej dyrektywy.

[...]”.

W przypadku braku zharmonizowanych norm państwa członkowskie podejmują takie kroki, jakie uważają za konieczne w celu zwrócenia uwagi zainteresowanych stron na istniejące krajowe normy techniczne i specyfikacje, uznane za istotne lub związane z właściwym wdrożeniem zasadniczych wymogów w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa wymienionych w załączniku I.

2. W przypadku gdy normy krajowe stanowiące transpozycję norm zharmonizowanych, do których odniesienie opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*, zawierają jeden lub więcej zasadniczych wymogów dotyczących bezpieczeństwa, maszynę lub elementy bezpieczeństwa wykonane zgodnie z tymi normami uważa się za spełniające odpowiednie wymogi zasadnicze.

Państwa członkowskie publikują odniesienia do norm krajowych stanowiących transpozycję norm zharmonizowanych.

[...].

18. Zgodnie z art. 7 dyrektywy 98/37:

„1. W przypadku gdy państwo członkowskie stwierdza, że:

— maszyny noszące oznakowanie CE,

lub

— części zabezpieczające z załączoną do nich deklaracją zgodności WE,

użytkowane zgodnie z ich zamierzonym przeznaczeniem, mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa osób oraz, w stosownych przypadkach, dla zwierząt domowych lub mienia, podejmuje ono wszelkie właściwe środki mające na celu wycofanie takich maszyn lub urządzeń zabezpieczających z obrotu, zakaz wprowadzania ich do obrotu, oddawania do użytku lub eksploatacji albo ograniczenie swobodnego przepływu tych produktów.

Państwa członkowskie niezwłocznie powiadamiają Komisję o wszelkich takich środkach, podając uzasadnienie swojej decyzji [...].

2. Komisja niezwłocznie przystępuje do konsultacji z zainteresowanymi stronami. W przypadku gdy po konsultacjach Komisja uzna podjęte środki za uzasadnione, niezwłocznie powiadamia o tym państwo członkowskie, które wystąpiło z inicjatywą, oraz pozostałe państwa członkowskie. W przypadku gdy po konsultacjach Komisja uzna podjęte środki za nieuzasadnione, niezwłocznie powiadamia o tym państwo członkowskie, które wystąpiło z inicjatywą, oraz producenta lub jego upoważnionego

przedstawiciela posiadającego siedzibę we Wspólnocie. W przypadku gdy decyzja określona w ust. 1 opiera się na brakach w normach, a państwo członkowskie, które podjęło decyzję jako pierwsze, podtrzymuje swoje stanowisko, Komisja niezwłocznie powiadamia o tym komitet w celu wszczęcia procedur przewidzianych w art. 6 ust. 1.

3. W przypadku gdy:

- maszyny niezgodne z wymogami dyrektywy noszą oznakowanie CE,
- urzędzeniu zabezpieczającemu niezgodnemu z wymogami towarzyszy deklaracja zgodności WE,

właściwe państwo członkowskie podejmuje właściwe działania przeciwko stronie, która załączyła oznakowanie lub sporządziła deklarację, oraz powiadamia o tym Komisję i pozostałe państwa członkowskie.

[...].

19. Artykuł 8 dyrektywy 98/37 stanowi, że producent lub jego upoważniony przedstawiciel posiadający siedzibę we Wspólnocie musi przeprowadzić ocenę zgodności

maszyny wyprodukowanej we Wspólnocie. W tym celu musi on sporządzić deklarację zgodności WE i opatrzyć maszynę oznaczeniem CE, a ponadto sporządzić dokumentację przewidzianą w załączniku V do omawianej dyrektywy. Dla niektórych maszyn o wyższym czynniku ryzyka, wymienionych w załączniku IV tej dyrektywy, w tym dla prasy krawędziowej, przewidziana jest surowsza procedura oceny zgodności, obejmująca uczestnictwo notyfikowanej jednostki, zgodnie z załącznikiem VII do tej dyrektywy.

20. Punkt 1.7.3 załącznika I do dyrektywy 98/37 stanowi, że wszystkie maszyny muszą być oznakowane w sposób czytelny i trwały, z podaniem co najmniej następujących danych: nazwa i adres producenta, oznaczenie CE, oznakowanie serii lub typu, numer seryjny, jeżeli taki ma zastosowanie, rok wykonania maszyny. W zależności od charakteru maszyny muszą być na niej naniesione wszelkie niezbędne informacje dotyczące jej bezpiecznego użytkowania (najwyższa prędkość części obrotowych itp.).

21. Z pkt 1.7.4 załącznika I do dyrektywy 98/37 wynika, że:

- wszystkie maszyny muszą być zaopatrzone w instrukcje, zawierające co najmniej pewną liczbę informacji;

— instrukcja musi być napisana w jednym z języków Wspólnoty przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela mającego siedzibę we Wspólnocie i z chwilą wprowadzenia do użytku wszystkie maszyny muszą być wyposażone w instrukcję w języku lub językach kraju, w którym maszyna będzie użytkowana; tłumaczenie musi być wykonane przez producenta albo przez jego upoważnionego przedstawiciela mającego siedzibę we Wspólnocie lub przez osobę wprowadzającą tę maszynę na dany obszar językowy;

— instrukcje muszą zawierać rysunki i schematy niezbędne do uruchamiania, konserwacji, kontroli, sprawdzania prawidłowości działania a także, w miarę potrzeb, do naprawy maszyny oraz wszystkie przydatne wskazówki, w szczególności wskazówki odnoszące się do bezpieczeństwa;

— wszelka dokumentacja opisująca maszynę nie może pozostawać w sprzeczności z instrukcją w odniesieniu do zagadnień bezpieczeństwa.

22. Punkt A załącznika II do dyrektywy 98/37 dotyczący deklaracji zgodności WE dla maszyn stanowi, że taka deklaracja musi zawierać określone informacje, w tym nazwę i adres producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela posiadającego siedzibę we Wspólnocie, opis maszyny, wszystkie odpow-

wiednie przepisy, z którymi maszyna jest zgodna, oraz w odpowiednich przypadkach nazwę i adres jednostki notyfikowanej, jak również numer świadectwa badania WE lub nazwę i adres jednostki notyfikowanej, do której przesłano dokumentację zgodnie z art. 8 tej dyrektywy.

23. Punkt A załącznika II do dyrektywy określa ponadto, że deklaracja zgodności WE musi być sporządzona w tym samym języku co instrukcja albo na maszynie, albo ręcznie, dużymi drukowanymi literami, z dołączonym do niej tłumaczeniem na jeden z języków urzędowych obowiązujących w kraju, w którym maszyna ma być użytkowana. Tłumaczenie to powinno być wykonane zgodnie z tymi samymi warunkami, co w przypadku tłumaczenia instrukcji obsługi.

24. Załącznik V do dyrektywy 98/37 określa zawartość dokumentacji przewidzianej w art. 8 dyrektywy, którą producent lub jego przedstawiciel posiadający siedzibę we Wspólnocie musi sporządzić i przechowywać w sposób gwarantujący, że jest i pozostanie ona dostępna w jego siedzibie dla celów ewentualnej kontroli. Punkt 4 lit. a) tego załącznika precyzuje, że dokumentacja określona w pkt 3 nie musi istnieć w formie materialnej, ale konieczne jest zapewnienie możliwości jej skompletowania i „udostępnienia w czasie współmiernym do jej znaczenia”. Zgodnie z pkt 4 lit. c) tego załącznika dokumentacja, z wyjątkiem instrukcji maszyny, musi być sporządzona w jednym z języków urzędowych Wspólnoty.

B — Krajowe ramy prawne

25. Jeśli chodzi o krajowe ramy prawne, z opisu sądu krajowego wynika, że fińska ustawa o bezpieczeństwie pracy zawiera między innymi przepisy transponujące dyrektywę 89/391/EWG⁴.

26. Omawiana ustawa zawiera również przepisy nakładające obowiązki na inne osoby niż pracodawca. Chodzi o art. 40 ust. 1 i 2, który w brzmieniu obowiązującym w czasie, gdy miały miejsce okoliczności będące przedmiotem postępowania krajowego, był sformułowany następująco:

„Producent, importer lub sprzedawca maszyny, narzędzia lub innego urządzenia technicznego, a także każdy, kto zbywa tego rodzaju przedmiot w celu wprowadzenia do obrotu lub użytkowania, zobowiązany jest, w dotyczącym go zakresie, zapewnić:

- 1) by przedmiot ten, wprowadzany do obrotu lub udostępniany do użytkowa-

nia na terenie kraju, nie powodował niebezpieczeństwa wypadku i nie stanowił zagrożenia dla zdrowia przy użytkowaniu zgodnie z przeznaczeniem;

- 2) że został zaprojektowany i wyprodukowany, a w razie konieczności zbadany zgodnie ze szczególnymi przepisami mającymi do niego zastosowanie; oraz
- 3) że zaopatrzony jest w urządzenia zabezpieczające niezbędne przy zwykłym użytkowaniu, a także oznaczenia i wskazówki zapewniające o zgodności z normami.

Przedmiot ten winien zostać dostarczony wraz z właściwymi instrukcjami instalacji, użytkowania i konserwacji. W razie konieczności instrukcje te zawierają wskazówki co do sposobu jego czyszczenia, naprawy i regulacji w ramach zwykłego użytkowania, a także sposobów postępowania w przypadku zwykłych usterek. Urządzenia zabezpieczające muszą być skonstruowane w sposób umożliwiający bezpieczne wykonywanie tych czynności”.

27. Nieprzestrzeganie tych przepisów pociąga za sobą sankcje karne i cywilne.

⁴ — Dyrektywa Rady z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.U. L 183, str. 1).

IV — Ocena

A — Uwagi wstępne

28. Dyrektywa 98/37 zaliczana jest do kategorii dyrektyw „nowego podejścia” w dziedzinie harmonizacji prawa. Określa ona zasadnicze wymogi w zakresie bezpieczeństwa oraz zdrowia w dziedzinie projektowania i wykonywania maszyn oraz urządzeń zabezpieczających, jak również szczególne dotyczące zgodności maszyn w zakresie oceny, deklaracji i oznakowania.

29. Zgodnie z motywem siódmym, dyrektywa 98/37 zmierza do zapewnienia swobodnego przepływu na rynku maszyn, bez obniżania istniejącego w państwach członkowskich uzasadnionego poziomu ochrony. Dyrektywa przewiduje w dziedzinie projektowania i wykonywania maszyn przepisy stanowiące podstawę do stworzenia bezpieczniejszego środowiska pracy, które uzupełnione są szczególnymi przepisami dotyczącymi zapobiegania zagrożeniom, na które pracownicy mogą być narażeni podczas pracy, a także przepisami dotyczącymi organizacji bezpieczeństwa pracowników

w środowisku pracy. Z motywu ósmego wynika, że dyrektywa 98/37 zmierza do wyeliminowania przeszkód w swobodnym przepływie, które wynikają z różnic w ustawodawstwach krajowych odnoszących się do obrotu produktami.

30. Obydwa motywy zostały wyjaśnione w art. 3 i 4 dyrektywy 98/37. Zgodnie z art. 3 maszyny i elementy bezpieczeństwa objęte zakresem zastosowania dyrektywy muszą spełniać zasadnicze wymogi w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia, określone w załączniku I do dyrektywy. Artykuł 4 stanowi, że państwa członkowskie nie mogą zakazać, ograniczać ani utrudniać wprowadzania do obrotu i oddawania do użytku na ich terytoriach maszyn i urządzeń zabezpieczających, które są zgodne z wymogami dyrektywy.

31. Zgodność z przepisami dyrektywy musi być potwierdzona przed wprowadzeniem maszyny do obrotu przy użyciu deklaracji zgodności WE oraz poprzez oznaczenie maszyny znakiem CE. Procedury oceny zgodności, różne w zależności od typów maszyn, są określone w art. 8 dyrektywy.

32. Ocena zgodności jest, co do zasady, przeprowadzana przez samego producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela

mającego siedzibę we Wspólnocie. W odniesieniu do maszyn importowanych z krajów trzecich obowiązki w zakresie deklaracji zgodności i oznakowania spoczywają, zgodnie z art. 8 ust. 7 dyrektywy 98/37, na tym, kto wprowadza maszynę do obrotu we Wspólnocie. W takim wypadku kontrola zgodności może spoczywać na importerze maszyny do Wspólnoty. Z oczywistych względów taki obowiązek nie spoczywa na tym, kto importuje maszynę do państwa członkowskiego z innego państwa członkowskiego, mimo że w świetle ustawodawstwa krajowego jest uważany za „importera”.

33. Zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 98/37 to producent, bez ingerencji osoby trzeciej, dokonuje oceny zgodności maszyny wyprodukowanej we Wspólnocie. To on musi sporządzić dokumentację wymaganą w załączniku V do dyrektywy oraz upewnić się, że środki, które zastosował w celu spełnienia zasadniczych wymogów, są określone w dokumentacji oraz że dokumentacja ta będzie na żądanie udostępniona władzom krajowym.

34. Jednakże dla niektórych maszyn, które stwarzają większe niebezpieczeństwo i które wymienione są w sposób wyczerpujący w załączniku IV do dyrektywy 98/37, przewidziana jest surowsza procedura oceny zgodności. Zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy jednostka notyfikowana przepro-

wadza badanie zgodności typu WE w oparciu o przykładowy model maszyny zgodnie z załącznikiem VI do rzeczony dyrektywy⁵.

35. W przypadkach gdy maszyny określone w załączniku IV zostały wyprodukowane zgodnie ze zharmonizowanymi przepisami dotyczącymi wszystkich wymogów zasadniczych w zakresie bezpieczeństwa w rozumieniu art. 5 ust. 2 dyrektywy 98/37, art. 8 ust. 2 lit. c) tej dyrektywy przewiduje mniej restrykcyjne procedury dodatkowe.

36. W przypadku będącym u podstaw postępowania przed sądem krajowym chodzi o maszynę objętą załącznikiem IV A pkt 9 do dyrektywy 98/37, do której znajduje zastosowanie procedura oceny zgodności obejmująca udział jednostki notyfikowanej. W trakcie wprowadzania do obrotu modelu prasy krawędziowej, której dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, zharmonizowane normy określające specyfikacje techniczne dla tego typu maszyn jeszcze nie istniały⁶. Maszyna ta była więc obowiązkowo poddana badaniu typu WE. Z postanowienia odsyłającego wynika, że francuska jednostka notyfikowana sprawdziła i zatwierdziła tę maszynę.

5 — Jednostka notyfikowana musi być wyznaczona przez państwa członkowskie. Ma ona spełniać minimalne kryteria w zakresie notyfikowania jednostek określone w załączniku VII dyrektywy 98/37.

6 — Zharmonizowana norma dotycząca prasy hydraulicznej (EN 12622) została przyjęta dopiero we wrześniu 2001 r.

37. Z art. 7 i 10 dyrektywy 98/37 wynika, że stwierdzenie istnienia zagrożenia dla bezpieczeństwa, którego źródłem jest maszyna posiadająca oznaczenie CE, pociąga za sobą pewne obowiązki mające zmniejszyć lub wyeliminować to ryzyko, obciążające państwa członkowskie i producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela posiadającego siedzibę we Wspólnocie.

To samo odnosi się do procedury oceny zgodności. Tym samym krajowe przepisy w kwestii zasadniczych wymogów dotyczących maszyn w zakresie ochrony bezpieczeństwa lub zdrowia, w tym przepisy nakładające obowiązki w zakresie oceny zgodności, muszą być zgodne ze wskazaną dyrektywą⁷.

38. Dyrektywa 98/37 posiada trzy zalety w stosunku do „dyrektyw klasycznych” w dziedzinie harmonizacji norm technicznych. Jest bardziej elastyczna, ponieważ umożliwia wprowadzenie lepszych rozwiązań w dziedzinie bezpieczeństwa opartych na nowych technologiach, bez potrzeby uprzedniej interwencji ustawodawcy w tym względzie. Rzeczona dyrektywa przewiduje jednorazową realizację swobodnego przepływu maszyn posiadających oznaczenie CE, podczas gdy państwa członkowskie nie mogą już zakazać, ograniczyć ani utrudniać ich wprowadzania do obrotu i oddawania do użytku na swoich terytoriach. Wreszcie jeśli jest ona prawidłowo stosowana, dyrektywa zapewnia wysoki poziom ochrony zdrowia.

39. Wynika z powyższego, że dyrektywa 98/37 zawiera pełną harmonizację zasadniczych wymogów dotyczących maszyn w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeń-

40. Prawidłowe funkcjonowanie systemu ustanowionego dyrektywą 98/37 zakłada ogólny obowiązek staranności, nie tylko w odniesieniu do producentów maszyn, których dokładne obowiązki zostały określone w dyrektywie i w załącznikach do niej, ale także w odniesieniu do podmiotów gospodarczych działających na dalszym odcinku łańcucha dystrybucji, jak importerzy, dystrybutorzy oraz użytkownicy końcowi maszyn. Muszą oni upewnić się, że podmioty działające na początkowym odcinku łańcucha wypełniły w sposób prawidłowy obowiązki nałożone na nie w dyrektywie. Jeśli nie dopełnią oni tego obowiązku staranności, skutki zaniedbań lub błędów popełnionych wcześniej mogą być odczuwalne aż na końcowym etapie użytkowania maszyn, ze wszelkimi wynikającymi z tego niebezpieczeństwami dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników. W związku z tym niektóre szczególne obowiązki mogą zostać nałożone w krajowym porządku prawnym na importerów sprowadzających na terytorium krajowe maszyny posiadające oznaczenie CE oraz na inne podmioty uczestniczące w dystrybucji.

7 — Wyrok z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie C-14/02 ATRAL, Rec. str. I-4431, pkt 44.

41. W niniejszej sprawie sędzia krajowy zastanawia się w szczególności nad kwestią, jaki jest zakres obowiązków importera lub dystrybutora oraz w jakich granicach można ich pociągnąć do odpowiedzialności na podstawie ustawodawstwa krajowego za zaniechania w dziedzinie bezpieczeństwa.

rów mogą wynikać z dyrektywy 98/37 i jeśli uznamy także, że obowiązki te mogą być określone i wzmocnione poprzez sankcję karno- i cywilnoprawne ustanowione w ustawodawstwie krajowym, to zakres tych obowiązków musi być wywnioskowany z jednej strony z brzmienia oraz struktury tej dyrektywy, a z drugiej strony z działalności prowadzonej zwyczajowo przez importera i dystrybutora w ramach łańcucha dystrybucji.

42. W sprawie będącej u podstaw postępowania przed sądem krajowym zostało ustalone, że producent francuski zamierzał, przy użyciu środków określonych w art. 10 dyrektywy 98/37, wywiązać się ze swoich obowiązków w dziedzinie oznakowania i zgodności. Wiadomo również, że pomimo oznaczenia CE i deklaracji zgodności WE maszyna nie spełniała przepisów wspomnianej dyrektywy. W tych warunkach Republika Finlandii, stwierdziwszy zagrożenie dla bezpieczeństwa osób, powinna była podjąć wszelkie środki niezbędne do wycofania omawianej maszyny z rynku zgodnie z art. 7 dyrektywy.

44. Z tego względu jest oczywiste, że dyrektywa 98/37 w pierwszej kolejności czyni producenta odpowiedzialnym za to, aby maszyny, które produkuje, spełniały zasadnicze wymogi w dziedzinie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa i aby przestrzegano procedury oceny zgodności z tymi wymogami.

B — Obowiązki mogące obciążać importerów i dystrybutorów na mocy ustawodawstwa krajowego

43. Jeśli przyjmiemy, że co do zasady niektóre obowiązki importerów lub dystrybuto-

45. Zatem nakładanie na importera lub dystrybutora maszyny, której zgodność z wymogami dyrektywy została stwierdzona przez producenta, obowiązku oceny zgodności tego towaru z rzezonymi zasadniczymi wymogami byłoby sprzeczne z dyrektywą 98/37. Nie posiadają oni zresztą koniecznej do spełnienia tego obowiązku technicznej i specyficznej wiedzy, którą dysponuje producent jako konstruktor. Nałożenie przez ustawodawstwo krajowe tego obowiązku na importerów i dystrybutorów prowadziłoby zatem do poważnych

utrudnień w swobodnym przepływie maszyn na wspólnym rynku, których wykluczenie stawia sobie za cel dyrektywa 98/37.

46. Słusznie więc Komisja odesłała w tym zakresie do wyroku w sprawie Wurmser i Norlaine⁸, w którym Trybunał orzekł, że nałożony na importera, pod rygorem pociągnięcia go do odpowiedzialności, obowiązek sprawdzania zgodności importowanego towaru z obowiązującymi przepisami może być zgodny z art. 28 WE i 30 WE tylko wtedy, jeśli importer może spełnić ten obowiązek, przedstawiając świadectwo wydane przez organy państwa członkowskiego produkcji lub inne zaświadczenie dające porównywalny poziom gwarancji.

47. To orzecznictwo Trybunału pochodzi z okresu, kiedy na poziomie wspólnotowym nie istniały ogólne zasady mające zastosowanie do rzeczonych produktów. Zważywszy, że w niniejszej sprawie takie reguły wspólnotowe obowiązują, byłoby niezgodne z logiką prawa wspólnotowego w zakresie swobodnego przepływu towarów założenie, że na importera (lub dystrybutora) nałożone są obowiązki o szerszym zakresie niż obowiązki, które Trybunał uznał za zgodne z traktatem WE w sytuacji, gdy nie było jeszcze wspólnych zasad.

48. Wynika z tego, że jeśli sama dyrektywa 98/37 nie stanowi inaczej, obowiązki nałożone przez ustawodawstwo krajowe nie mogą wychodzić poza granice ustalone przez Trybunał w wyroku Wurmser i Norlaine⁹. Tak więc każdy przepis krajowy nakładający na importera lub dystrybutora obowiązek sprawdzenia przez niego zgodności maszyny z zasadniczymi wymogami bezpieczeństwa powinien być uznany za sprzeczny z prawem wspólnotowym.

49. Prawo krajowe może nałożyć w tych granicach pewne obowiązki na importera lub dystrybutora, pod warunkiem że nie są one niezgodne z rolą, jaką zwykle spełniają te podmioty gospodarcze w łańcuchu dystrybucji.

50. Zgodnie z art. 2 dyrektywy 98/37 na państwach członkowskich spoczywa obowiązek nadzorowania rynku. W tym celu mogą one nakładać na podmioty gospodarcze obowiązki współpracy, taki jak pomoc w otrzymywaniu informacji u producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela posiadającego siedzibę we Wspólnocie, w trakcie kontroli zgodności maszyny z postanowieniami dyrektywy. Taki obowiązek współpracy może także obejmować

8 — Wyrok z dnia 11 maja 1989 r. w sprawie 25/88, Rec. str. 1105, pkt 18 i 19.

9 — Wyżej cytowany w przypisie 8.

obowiązek informowania właściwych władz o każdym zdarzeniu dotyczącym bezpieczeństwa, odnoszącym się do maszyn dostarczonych przez podmioty gospodarcze, o ile wiedzą oni o takim zdarzeniu.

wynikać także bardziej szczegółowe obowiązki w odniesieniu do niektórych kategorii produktów wrażliwych w czasie ich składowania lub transportu.

51. Poza tym importerzy i dystrybutorzy w zakresie swojej działalności zawodowej są zazwyczaj zobowiązani na podstawie krajowych przepisów prawa cywilnego lub handlowego do wykazania należytej staranności również w zakresie wymogów prawnych mających szczególne zastosowanie do produktów, którymi handlują. W szczególności, jeśli chodzi o maszyny objęte zastosowaniem dyrektywy 98/37, można zakładać, że wiedzą oni, w jakie informacje powinien być zaopatrzony produkt i które z nich muszą być dostarczone w języku lub językach urzędowym(ych) danego państwa członkowskiego oraz co wskazuje wyraźnie na brak zgodności produktu lub na fakt, że produkt nie jest zgodny z wymogami w dziedzinie bezpieczeństwa, które spełniał w chwili jego wprowadzenia do obrotu. W rezultacie nie powinni oni dostarczać maszyn, co do których wiedzą lub powinni podejrzewać na podstawie posiadanych informacji oraz jako wyspecjalizowane podmioty gospodarcze, że nie są zgodne z mającymi zastosowanie wymogami prawnymi.

52. Z ogólnego obowiązku staranności nałożonego na dystrybutora lub importera mogą

53. Zastrzeżenia budzą przepisy prawa krajowego zakładające odpowiedzialność importera lub dystrybutora, w przypadku gdy nie mógł on polegać na prawdziwości deklaracji zgodności. Przepisy o takim zakresie mogłyby naruszyć podwójną granicę, jaką określiłem powyżej w pkt 48 i 49, ponieważ albo zawierają ukryty obowiązek oceny zgodności maszyny z zasadniczymi wymogami, albo rozciągają odpowiedzialność ponoszoną w świetle dyrektywy 98/37 przez producenta na znajdujące się dalej ogniwa łańcucha dystrybucji. W obu przypadkach przeszkody w swobodnym przepływie na rynku maszyn jawią się jako sprzeczne z głównym celem dyrektywy.

54. Chcę zauważyć wreszcie, że na obecnym etapie tworzenia wspólnego rynku ustawodawstwo krajowe nie może wprowadzać rozróżnienia między obowiązkami współpracy lub staranności w zależności od tego, czy chodzi o podmiot importujący maszynę z innego państwa członkowskiego, czy podmiot działający na innym poziomie łańcucha dystrybucji. Zwłaszcza w zakresie przedmiotów o dużych rozmiarach sieci dystrybucyjne nie pokrywają się już z granicami terytorialnymi państw członkowskich.

V — Wnioski

55. Na podstawie powyższych uwag proponuję, aby Trybunał na pytania prejudycjalne przedłożone przez Korkein oikeus udzielił następującej odpowiedzi:

„1) Przepisy dyrektywy 98/37/EWG Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do maszyn stoją na przeszkodzie stosowaniu przepisów krajowych stanowiących:

— że importer lub dystrybutor maszyny posiadającej oznaczenie CE oraz deklarację zgodności WE ma obowiązek zapewnić, by maszyna ta odpowiadała zasadniczym wymaganiom określonym w tej dyrektywie;

— że importer lub dystrybutor maszyny musi wywiązać się z obowiązków, które zgodnie z dyrektywą ciążyą na producencie maszyny.

2) Natomiast przepisy dyrektywy 98/37 nie stoją na przeszkodzie stosowaniu przepisów krajowych nakładających na importera lub na dystrybutora pod rygorem odpowiedzialności cywilnej lub karnej obowiązek:

— upewnienia się, że maszyna jest zaopatrzona w oznaczenie CE;

- upewnienia się, że procedura oceny zgodności została przeprowadzona przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela;
 - uzyskania podpisanej deklaracji zgodności WE i upewnienia się, że dotyczy ona modelu danej maszyny oraz że zawiera dotyczące jej wymagane informacje;
 - upewnienia się, że do maszyny dołączona jest deklaracja zgodności WE.
- 3) W przypadku gdy w chwili importu maszyny nie zostanie do niej dołączona deklaracja zgodności WE w jednym z języków kraju jej użytkowania, obowiązek zachowania staranności nałożony na importera lub dystrybutora wymaga, aby osoba wprowadzająca maszynę do danej strefy językowej spełniła wskazany obowiązek. Ma to zastosowanie również w danym przypadku do instrukcji.
- 4) Przepisy dyrektywy 98/37 zasadniczo nie sprzeciwiają się również pociągnięciu importera lub dystrybutora do odpowiedzialności w sytuacji, gdy wiedział on lub powinien był wiedzieć, że maszyna nie odpowiada mającym zastosowanie zasadniczym wymagom, pod warunkiem że obowiązek zachowania staranności nie sprowadza się do nałożenia na niego obowiązku sprawdzenia zgodności maszyny z zasadniczymi wymogami czy też innych obowiązków, które w świetle dyrektywy spoczywają na producencie”.